

Abonnement pour un an
300 piastres

Edition spéciale 500 piastres

Adresse:

"IDJTIHAD,, Constantinople

Téléph. St. 865

XXI èrne ANNÉE

1 Juin 1926 — No 205

الاجتهاد

IDJTIHAD

علمی ، ادبی ، اقتصادی مجموعہ

آبونمان : سنه لکي [۲۴ نسخه]
تورکيا ایچون ۲ ، خارج ایچون
۳ ، اعلا کاغذلیسی ۵ ایرادر .

اداره خانه سی :

جفال اوغلنده « اجتهاد نهوی »

تلفون : استانبول ۸۶۵

یکرمی برنجی سنه

نومرو ۲۰۵ - ۱ حزیران ۱۹۲۶

عقل سليم

محرری : رهاب مهليه —

مبحث 90 — دنياده اللهك نعمت و احسانه به باشقا
برشي كومتك رمدوبو لئانك منحصرأ انسانه ايجونه بار ايلشمه
اولم ريغه اعتقاد ايتك بر ملا قدر .

سر خوش بر خيله، كائناده اللهك انعام واحساندن
باشقا برشي كورمز ؛ داهساكن ، داهسا رابطةلى بر ذكا
كائناده ايليكلر و فناقلر ، [خير و شر] كورور ؛ بزه
ديه جكسكنزكه « سزى تنوير ايدن شو كونشى ، سزك
ايچون محصولات و يشيلك ايله مستور اولان كرءارضى ،
نظريكىزى اكلنديرمك ، شامه كزى تعطير ايتك ايچون
آجيلان بو چيچكلرى ، لذيد ميوه لر آتشنده اگيلن بو
آغا جلر ، منحصرأ سزك صوسز لغمزى تسكين ايتك
ايچون آقان بو صاف و براق صولرى ، تجار تكزى ،
مناسباتكزى قولايلاشديرماق ايچون جهاني قاپلايان بو
دكزلرى ، بر طبيعت بصيرتكارك سزك استعمالكز ايچون
اوره تمكده اولدينى بو حيواناتى كوروكز . » تهوت بتون
بو شيلرى كوربيورمو المدن كلديكى وقت بونلردن مستفيد
اوليورم . فقط بر چوق اقليملرده بو پك كوزل كونش
بنم ايچون هان دائما اور تولودر ؛ ديكر بعضى اقليملرده
شدتلى حرارتى بنى بيزار ايدر ، قاصير غلر چيقارير ،
دهشتلى خسته لقلر حصوله كتيرير . تارالارى قاوورور ،
چايرلر كيشيلكى بو قدر ، آغا جلر ميوه سزدر ، محصولات
يانمشدر ، منبعار قورومشدر ؛ آنجا ق صوبته ياشايه بيليرم
و سزك دائما خير كار ، دائما منع بولديغكز طبيعتك قهر
و شدتدن ايكلهرم ؛ اكر بودكزلر بانا بهارات ، مزينات

.....
و استقلال ، فقط عيني زمانده نظام و قواعد رعایت و مسئوليت
مكتبيده اولان بر ملاحظه و استقلال مكتبي وجوده كتيردى .
ناقابل اصلاح چوققلر ، آرقاداشلى اوزه رينه سوء تأثير اجرا
ايمه سنه تحمل ايمه ديكندن بونلر كورولتوسز باطيرديسز مكشبدن
آليناسنى ابونلردن رجا ايديوردى .

(آنولد) ك احيا ايتديكى اصول تربيه فياض و ذى شمول
بر عامل اتساع و قوت اولمشدر . كلهجك مقاله ده بونى تعقيب و ارانه يه
دوام ايمه جكز .

عبدالرحمن هودت

و فائده سز امتعه كتيريورسه ، بونلرى آلمايه كيده جك
قادر غافل بر چوق انسانلرى غرق و اتلاف ده ايتيورمى ؛
انسانك دنسزلكى ، كائناتك يكانه مركزى اولديغنه
كنديسى اقناع ايدر ؛ يالكنز كنديسى ايچون بر عالم و بر
الله ياپار ؛ طبيعتى ايمه ديكي كيبى تغيير ايمه ييله جك قادر
كنديسى اهميتلى زعم ايدر ؛ فقط ديكر حيوانات موضوع
بحث اولونجه ناخداجه [يعنى ملحدانه] دوشونور ، بر الله قبول
ايمه ينلره خاص بر صورتده فكر و ملا حظده بولونور . كندى
نوعنك غيرى نوعلر ك فردلرى جهانشمول قدرت فاطره نك
اعتقالي رينه آزالايق اوتومات Automate لر [يعنى فكر سز ،
حس سز ، اراد سز متحرك لر] اولدقلى و حيواناتك ،
بو قدرت فاطره نك عدالته و ياخود نعمته موضوع
اولا ميا جا قلرى فكرنده بولونمازلىمى ؛ انسانلر مسعود ياخود
فلاكتلى وقعله ره ، سخته ياخود خسته لغه ، حيا ته ياخود
موته ، فيض و بر كته ياخود قيطلغه ، كنديلرينه باده وادن
موجوديتنى فرض ايتدكلرى حريتى حسن استعمال و يا
سوء استعمال ايمه لر ينك مكافآتى و يا مجازاتى نظريله باقلرلر .
حيوانلر موضوع بحث اولونجه عيني صورته محاكه ده
بولونورلرمى ؛ خاير ؛ واقعا ، عادل بر اللهك زير حكمنده ،
بونلر كده خطوالم طويدوقلرينى ، صاغ و خسته اولدقلىرى
انسانلر كيبى ياشا ديقلرينى و اولدوكلرينى كورورلر ؛ بو
حيوانلر ك هانكى جرم و جنايتلردن دولايى طبيعت حاكم
مطلقنك كوزندن دوشمش اولدقلىرى صورماق خاطرلردن
كچمز . ته نولوجيا ئى افكار باطله لر بله ادراك كوزلى كور
اولان بعضى فيلسوفلر ، ايشك اچينسدن چيقماق ،
مشكلاتدن قورتولماق ايچون ، دليلكلرينى ، حيواناتك حس
ايمه ديكنى ادعا يه قادر واردير مامشلميدر ؛ شو حالده
انسانلر ، مجنونانه ادعالرندن اصلا واز كچمه يه جكلرمى ؛
طبيعتك كنديلرى ايچون ياپيلمش اولما ديغنى تسليم ايمه يه .
جكلرمى ؛ « لولاك لولاك لما خلقت الافلاك » سوزينه
اينانما يه دوام ايمه جكلرمى ؛ طبيعتك وجوده كتيرديكى
كافه مخلوقات آره سنه مساوت قويدىغنى يعنى طبيعتك نظرنده
كافه مخلوقاتك مساوى اولديغنى كورمه يه جكلرمى ؛ ذى
عضويت [Organisé] اولان بتون مخلوقاتك على السويه
ياشاما ق و اولمك ، متلدز و متالم اولما ق اوزره ياپيلمش

شیلهر

« شیلهر » ، ۱۷۹۰ سنه سی یازنده فاجعه اوزه رینه قونفرانس لر ویرمه یه باشلار و بر سنه صوکره اوقاتی تماماً فلسفه تبعه حصر ایدر .

« قانت » ک اوصره ده یکی انتشار ایدن و بزده فراز - مزجه اسمیه مشهور اولان *La critique de la raison pure* اثری سرمایه اشتغالی اولیوردی . (قانت) ک (نهسته تیک نظریه سی) نامنده کی کتابی « شیلهر » ک صورت مخصوصه ده نظر اعتناسی جلب ایدیوردی . چونکه بو کتابک شیمه اساسیه سی (شیلهر) ک دهاسنه پک موافق بولونیوردی . (قانت) ک شیلهر اوزه رینه اجرا ایتدیکی تأثیرلر (شیلهر) ک آثارنده کورولمه یه باشلادی . مثلاً *Über den Grund unseres Vergnugens ans tragischen Gegenständen* یعنی (احوال فحیه ده کی محظوظیتیمزک اساسی حقنده و *Über tragische Kunst* یعنی (فاجعه نویسلک صنعتی حقنده) عنوانی اثرلرنده قانت ک تأثیر بلینی کورولور . فقط بو تأثیرک حد غاییه واصل اولدینی *Briet uber aesthetisches Erziehung des Menches* « انسانک تربیه حسنیه سی حقنده مکتوبلر » عنوانی اثریدر . بو کتابده کوزللسکک و بالعموم هر کوزل شینک فردلر ، جمعیتلر و حتی حکومتلر اوزه رینه نه قدار عظیم بیر تأثیر فیاض اجرا ایتدیکی کوسته ریلشدر .

بو مکتوبلر 1795 ده Horen غزته سنده انتشار ایتشدر . صو ک سنه لرنده شیلهرک ، تماماً شعری ترک ایتدیکی و منحصر آ بر فیلسوف اولدینی کورولور . فقط تماماً فلسفی اولان آثارنده رنک شاعریت و مفکوره پرستی

فعل ایدیورلر ؛ بزه بو آهنگ وفاقک برسر اولدینی ده سوله یه جکسکز ؛ بن ده سزه دیرم ، که بن روحی کورمه یورم بن آنجاق جسمی بیلور و حس ایدیورم . دوشون حکم ایدن ، مضطرب و محظوظ اولان بو جسمدر ، و بتون ملکاتی ، کندیسنه خاص مه قانیزمه نک تعبیر دیکرله تعضیسی [Organisation ی] نک نتیجه سیدر .

— مه لیه —

اولدقلمی کورمه یه جکرمی ؟ خلاصه کلام ، ملکات ذهنیه لیه ، نامحسل ، مفتخر اولاجا قلمینه اکثریا بو ملکاتک کندیلمی حیوانلردن داها زیاده بدبخت ایتدیکنی ، کندیلمی نه فکرلر ، نه باطل اعتقادلر ، نه غرورلر نه ده و انسانک سعادت و رفاهی هر آن تهلیکیه قویان دلیلکمر بولمادیغمز حیوانلردن داها زیاده بدبخت ایتدیکنی قبوله مجبوریست حس مشاهده ایتیه جکرمی ؟

مبحث 91 — روح ندر ؟ کیمسه نک بوندره خبری بوقدر . اگر بومهررد روح ، جسمک جوهرنده غیری بر جوهرده اولسیدی بونلرک اتحادی غیر ممکن اولوردی . دیگر حیوانلر اوزه رینه فائق اولملری حققی انسانلر کندیلمی ، از جمله ابدی بر روحه مالک اولدقلمی اجتهادی اوزه رینه استناد ایدرلر . فقط بوروحک نه دن عبارت اولدینی صورولنجه آپیشدیقلری ، دیلارینک دولاشدیغی ، ککله دکلمی کورورسکز . بو مجهول بر جوهردر ، جسملرندن آیری کیزی بر قوتدر ، حقنده هیچ بر فکرلری بولونمایان بر روح *Esprit* در ، اونلره الهلری ، فرض ایتدکری ، تمیزدن [یعنی مکندن] تماماً منزله بوروحک متحیز یعنی مکان ایله قائم اولان جسملریله ناصل برله شه بیلیمش اولدینی صوریکز ، جواباً سزه ، بوبنده هیچ بر شی بیلیمه دیکلمی ، بونک بر سر *Mystère* اولدینی ، بو ترکیب و تألیفک قدرت کلیه الهیه نک اثری بولوندینی سویلرلر . بتون فعل و عمللرینک محرکی بایدیقلری مخفی داها دوغروسو خیالی جوهر *Substance* حقنده انسانلرک ایدیندیکلمی واضح فکرلر ، ایشته بویله در !

اگر روح ، جسمدن ، اساساً آیری بر جوهر ایسه و جسم ایله هیچ بر مناسبتی اولامازسه بونلرک اتحادی برسر دکل برامر محال اولور . فضله اولاراق بوروح ، جسمدن آیری بر منشأدن اولدینی ایچون ، ایسترایسته مز جسمدن آیری بر دورلو اجرای فعل ایتیه سی لازم کلیر : بونکله برابر کوریورز ، که جسمک معروض اولدینی حرکیلر ، بو معهود روحه کندیلمی حس ایتدیریور و بو ایکی جوهر [Substance] دائماً متوافق ، دائماً آهنگ اولاراق اجرای